

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Exegesis Euangelij Matthæi XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

aperta est eis. Nihil enim potest Dei virtuti resistere. Et euntes procellerunt vicium vnum, & continuo discessit Angelus ab eo iam plenè sibi reddito. Et Petrus ad se reuersus dixit: Nunc scio re vera, quia misit Dominus Angelum suum, & eripuit me de manu Herodis, & de omni expectatione plebis Iudeorum. En populus perfidus Petri necem scij, cui Herodes vt satisfacere faceret supra dictum est, misit cum in carcerem sed impius prius extinctus est, quam D. Petrum posset occidere.

EXEGESIS EVANGELII IN EADEM CE-
lebritate, *Matthei XVI.*

Conuenientissimè hac die recitat S. Ecclesia Euangelium, vbi Dominus Iesus D. Petro clauis regni caelestis tradidisse, & eundem totius Ecclesiae principem instituisse narratur. Hæc namque maximè ornant beatissimum Apostolum, vt non modo cum cæteris, sed etiam præ cætera apostolis ligandi atque soluendi auctoritatem dicatur affectus. Verè magna est D. Petri dignitas & excellentia, grandis auctoritas, quam merito formidare debeat etiam omnis dæmonum multitudo. Væ tibi Lucifer superbe tumidè. En piscator abiectus pauper & humilis pro sua modestia ac humilitate summum obtinet in Ecclesia principatum, atque in caelis præcipue fulget honore, te ob tuam intolerabilem superbiam in tartari profundis demerso. Ita nimirum qui se humiliat, exaltabitur, & qui se exaltat, humiliabitur. Piscator Petrus in sublimè tollitur, superbus Lucifer ruit in ima. *O dicitur sapientia & scientia Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius.* Hominem rudem, simplicem, idiotam, pauperem, despectum ætate sapientia, que minimè fallitur aut errat, ad tantum erigit millicanis ac ceruophantis Ecclesie fastigium, & electissimum ac nobilissimum spiritum doli insolenter erigentem infra omnes depressit ac detrusit. Caueamus superbia diaboli, & Christi imitemur humilitatem. Super quem enim requiescit spiritus meus, ait Dominus, nisi super humilem & quietum? At nunc Euangelium tractandum suscipiamus.

Venit Iesus in partes Cæsariæ Philippi, & interrogabat discipulos suos, dicēs: Quem dicunt homines esse filium hominis?

Pissimus humani generis redemptor vltro citroq; pro animabus redemptendis in fatigabili studio, & alacri feruore cursitabat, atque per omnem Iudææ regionem obambulans, vbique omnes ad agendam poenitentiam hortabatur. Missus enim erat ad requirendas oues perditas domus Israël, & que munus ipsi à Patre delegatum strenuè exequabatur. Atque inter hæc videntur partes Cæsariæ illius, qua Philippus Herodis magni filius restauraræ & amplificaræ, & Tiberio Cæsari dicerat: ibidemq; interrogauit discipulos suos quid de ipso dicerent homines. Sed cur interrogauit, quem nihil laborabat vt vera confessio suam haberet & meritum & præmium. Sic olim in paradiso dedit præceptum homini, ne edere de arbore scientiæ boni & mali. Non poterat eos caelo inuolare absque illius præcepti adhibitione? Poterat vtique sed voluit etiam hominis accedere studium & obedientiam, vt aliud quod meritum existeret. Rectè sanè D. Augustinus: Qui creauit te, inquit, sine te, non iustificabit te sine te. Adhibendum est ergo diuinæ gratiæ liberum

D. Petri Apostoli auctoritas & dignitas quanta.

Luc. 14. 18.
Rom 9.

Esaiæ 66.

Matth. 15.

Interrogauit cur Christus discipulos suos. Genes. 2.

Augustin. Arbitrium li-

arbitrium, ut illius, iuxta Apostolum cooperatores simus, ne in vacuum eam recipiamus. Nouerat Dominus Iesus varias de se hominum extare opiniones, & tamen ex discipulis nosse vult, quod melius illis nouerat. Itaque quem dicunt homines, id est, vulgus simplex & indoctum esse filium hominis Scribæ & pharisæi hic non commemorantur. Namque illi indignifimè de Domino sentiebant: sed homines vulgares, qui non eandem sequebantur sententiã alijs atq; alijs aliter & aliter opinãtib; errore potius, quã destinata malitia. Vocat autem se filium hominis, nõ Dei, pro sua modestia, ne quã dictis suis præ se ferat arrogantia. Humilis Magister vbicq; & verbis & factis humilitatẽ docet, damnat superbã, diaboli prolem, peccati radicẽ.

berum hominis uti adhibendum sit Dei gratia. 1. Cor. 6.

Filium hominis cur Christus nominet.

At illi dixerunt: Alij Ioannem Baptistam, alij autẽ Eliam, alij verò Hieremiam, aut vnum ex Prophetis.

Apud Euangelistam Matthæum ita scriptum inuenimus. In illo tempore, audiuit Herodes Tetrarcha famam Iesu, & ait pueris suis: Hic est Ioannes Baptista, ipse surrexit à mortuis, & ideo virtutes operantur in eo. Hunc ergo Herodis regis errorem etiam quidam è vulgo imitabantur. Libenter enim solent homines simplices potentum iudicio subscribere, utpote quos tantum sapientia, quantum dignitate præstare putant. Ita sæpè ad vnus impij regis aut principis consilium vel iudicium iura ipsa mutantur. Exemplũ euidentis est in Hieroboam rege Israel, qui facillimè toto illo populo vitulorum cultum & veri Dei ac legis contemptum persuasit. Alij Dominum Iesum Eliam, alij Hieremiam, aut vnum ex Prophetis autumabant. Audierãt namque vel legerant horum patrum gesta, quibus cum Saluatoris quãdam facta similia conspicerent, ex illis similia eum vnum aliquem esse credebãt. Nondum enim erant intus illuminati neque docti à Patre, ut filium possent agnoscere. Tamen impijs Scribis & pharisæis hoc ipso longè præferendi, quod licet Christum non agnouerint, non tamen tam indignè, atque illi, de eo senserint. Et quamvis error iste culpa non caruerit, aberat tamen ab illa blasphemia, quam Dominus vocat irremissibilem, cuius pharisæi & scribæ rei erant. Isti namque manifestis Dei operibus derogabant, non infirmitate, sed inuidentiã & malitiã superati, tribuentes ea Beelzebub principi demoniorum. Volens autem Dominus discipulis suis insinuare eos vulgi opinionibus duci non debere, (à pharisæorum namque & scribarum malitiã procul eos abesse nouerat) eorum quoque fidem & meritum alijs iudicare cupiens, ait ad illos.

Matth. 14.

1. Reg. 11.

Matth. 22.
Lucæ 11.
Matth. 12.
Marc. 3.
Lucæ 11.

Vos autem quem me esse dicitis?

Vulgus hominum pro suo captu de me sentit. Non enim nisi pauca quædã operum meorum perspecta habent: neque possunt animum erigere ad contẽplandã in me diuinã maiestatem. Externis miraculis pascuntur, neq; vltra progrediuntur, ut ex ijs quæ foris ostendo, ad interna & abscita peruestiganda penetrent. Animalis enim homo nõ percipit ea quæ sunt spiritus Dei. Vobis autẽ clarum est nosse mysterium Dei, vobis tanquã amicis meis nota feci omnia quæcumq; audiui à Patre meo, vobis etiã multa extra turbas locutus sum. Quæ ergo vos me esse dicitis? Illi ut homines humana de me opinantur, neq; vltra carnis oculũ sese norunt atcollere. Vos autẽ qui secreta mea multa

1. Cor. 2.
Matth. 13.
Marc. 4.
Lucæ 8.
Ioan. 14.

h h h z didici

Luc. 11.

didicistis, quem me esse dicitis? Non mihi sufficit, vt eadem sentiat, quæ vulgus sentit: sed maius aliquid à vobis expecto. Cui enim plus datum est, plus etiam requiretur ab illo.

Respondens Simon Petrus, dixit: Tu es Christus Filius Dei viui.

Petrus tanquam os & caput Apostolici agminis, suo & aliorum nomine responderet: Tu es Christus Filius Dei viui. Confidenter responderet homo piscator, & qui fortè ne prima literarum elementa nouerat: Tu es Christus Filius Dei. Vnde hoc nouerat? Postea id intelligemus ex dictis ipsius Saluatoris. Quid hic dicturi sunt sapientes seculi huius? Anne gloriabuntur adhuc in ingenijs suis? Ecce piscator indoctus intelligit, quod nec tota Academicorum & Peripateticorum schola vnquam verè perspexit. Miraculi plenum est, quod homo instantum simplex Christi diuinitatem potuit intelligere, omni etiam hæsitacione penitus exclusa, cum multi huius mundi sapientes, philosophi & principes eam non perspexerint. Vtq; iam tractus erat: Petrus à Patre, vt veniret ad Filium, eumq; cognosceret. Nam si non esset Christus, nec venisset: si non venisset, nec agnouisset, si non cognouisset, nec credidisset vnquam. Gratias tibi Domine Iesu, qui vnum existens cum Patre abscondisti te à sapientibus & prudentibus, & reuelasti te paruulis. Eam nauis scioli ex scientijs suis tumidi & inflati, & gloriantur se legisse libros philosophorum, poetarum, imo & autorum omnium: Dominus Iesus simplicem piscatorem elegit, mundi sapientes vanos & impios respuit. Atque in hunc vsq; diem manifesto videmus per plures simplices magnis pollere virtutibus, doctos autem & de sua scientia tumidos ire per abrupta vitiorum & peccatorum. Non tamen hic damnamus scientiam, sed dolemus perosque illorum spectare vt docti euadant porro nihili pendere vt probi sint. Scientia vtilissima est, si ad Dei & proximi charitatem sincerè referatur. Quæ si hoc spectetur, toxicum est. Theologi, Iurisperiti, Medici, artium liberalium professores si nõ eo omnia sua studia referant, vt placeant Deo, & iuxta Dei voluntatem profint proximis inanissimè omnem suam locant operam: detestandum non nisi supplicium reportabunt. Sed his obiter dictis propter atrocitates quosdam, qui in multa lectione & eruditione sua gloriantur, putant se melius nosse omnia, quam quosuis alios (quæ causa est errorum & hæresium omnium) atque præ se cæteros contemnunt, ad Euangelij explanationem reuertamur. Sanctus Petrus plenus certæ ac indubitata fide, Christo interrogati, Tu es, inquit, Christus Filius Dei viui, vtramque naturam & diuinam & humanam breuissimis, sed grauissimis verbis confitens. Christus enim ad humanitatem, Filius Dei viui ad diuinitatem pertinet. Deum autem viuum appellat, quia ipse vera est vita, & solus veram habet vitam, solus habet immortalitatem, vt Apostolus ait, qui creaturis omnibus vitam tribuit, repetit ex ipso tanquam sua origine dependentibus: ipse verò non nisi ex se ipso subsistit. Beatus qui sic vitam exigit suam, vt hunc viuo & vero Deo vitam huius quadam felici & sempiterna participatione in cælis coniungi mereatur.

Respondens autem Iesus, dixit ei: Beatus es Simon Barionæ quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed Pater meus qui in cælis est.

Ioan. 6.

Math. 11.
Luc. 10.

Simplicitas vera quantæ sit apud Deum existimationis. Scientia quædo solum sit vtilis & laudanda.

Hæresum causa omnium quænam sit.

Fidei constantia in sancto Petro quanta fuerit.

1. Timot. 6.

Beatum vocat Christus S. Petrum, quod nihil offensus forma serui, nihil carnis infirmitate reuerentus Christum verum Dei Filium agnosceret, crederet & confiteretur. Et reuera beatus merito dici potuit, quod ad tantam gratiam à Deo electus fuit, vt certa fide crederet esse Deum ac Dominum suum, Messiamque in lege & prophetis promissam, quem videbat non alium esse quam ceteros, esurire, sitire, edere, bibere, lachrymari, laborare, miserijs subiaccere perinde vt ceteros. Totum igitur hoc gratiæ fuit: quod etiam Dominus mox declarat, ita addens: Quia caro & sanguis, id est, carnalis intellectus vel doctrina carnalium Phariseorum non reuelauit tibi, sed Pater meus qui in caelis est. Ille tibi lumen præstitit, quo fretus me nosse potuisti, neque nosse tantum, sed etiam amare. Pater reuelauit tibi, id est, intus perspicue intelligere ac firmiter credere te fecit me esse Filium suum, mundi redemptorem: idem ipse quoque præstitit, vt me fide agnitum, etiam amore prosequaris. Si enim non amares, non mihi perpetuo comes & discipulus adhaereres, non mecum mundi huius mala, ludæorum odia, & phariseorū persecutiones sustineres. Ergo sic debemus intelligere verba Domini Saluatoris, non propterea eum dicere Petrum beatum, quod Christum nosset duntaxat, sed quod etiam mirabiliter agnitum, feruenter amaret. Verum dicat hic aliquis: Cur rudibus piscatoribus & idiotis Pater reuelauit Filium, & non potius philosophis, regibus, phariseis & scribis? maxime cum per istos citius videatur fides Christi propagari potuisse, quam per illos? Quid Christus ad hæc responderit, iam ante dictum est: at nunc Apostolum quoque quaestioni huic satis facientem audiamus. Videte enim, inquit, vocationem vestram fratres: quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles: sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt confundat sapientes: & infirma mundi elegit Deus vt confundat fortia: & ignobilia mundi & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destrueret. Quorum verborum sententia est: qui proprio iudicio stulti, infirmi, ignobiles & contemptibiles sunt, id est, humiles eligi à Deo: qui autem suo & mundi iudicio sapientes, fortes & grandes sunt, id est, superbos reprobari. *Humilibus enim Deus dat gratiam, superbi semper resistit.* Humilitas Saulem regem fecit, superbia e regni sede deiecit. *Cum paruulus esses in oculis tui (ait Samuel Sauli) caput in tribus Israel factus es. Sed quia abiiecisti sermonem Domini, (aduerte contemptum & superbiam) abiicit te Dominus, ne sis rex.* Sic humilima eademque longe sapientissima virgo Maria, *Deposuit, ait, potentes de sede, & exaltauit humiles.* Itaque maluit Deus (quem Propheta terribilem vocat in consilijs super filios hominum) pauperes & simplices ab initio eligere, quod talibus vt plurimum amica sit humilitas: non autem potentes & sapientes mundi fastu inflatos, quod ij diuinæ gratiæ plerunque minimè sint capaces.

Simplices
rudesque discipulos cur
Christus delegerit.

Iacob 4.

1. Pet. 5.
1. Reg. 15.

Luce 1.

Psal. 65.

Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Et tibi dabo claues regni caelorum. Et quodcunq; ligaueris super terram erit ligatum & in caelis: & quodcunq; solueris super terram, erit solutum & in caelis.

T. V
22

S. Petrus aut
Christus no-
men muta-
uerit.

Ecclesia quo-
modo sic su-
per petram
aediicata.

Apoc. 21.
Apostoli om-
nes quomo-
do nomina-
tur fundamē-
ta Ecclesie
Catholice.

Albertus
Pyghius lib.
3. eccl. Hie-
rar. cap. 3.

Esaię 28.
1. Cor. 3.
Ephes. 3.

Apoc. 4.

vicarius
Christi su-
premus in
Ecclesia Ca-
tholica qui
nam vere
confendus.

Ezech. 34.

His verbis aperte declaratur primatus Petri supra ceteros Apostolos. Lutherani quia invident Romano Pontifici Petri successori, nō sibi recom-
parare possunt, quin etiam ipsi sanctissimo Apostolo derogent. Sed omnia mi-
seris, illis, quos vtinam illuminet Dominus Iesus, nos Ecclesie Catholice
fidem & sententiam proferemus. D. Petrus antea Simon vocabatur: at quia
eximiam de Christo protulit confessionē, nomen Petri optima mutatione
hic accipit. Vocat enim Dominus Petrum, quia ceteris constantiorem & cō-
se & fore eum perspexit, Quod nos quoque re ipsa comprobamus. Sedes Petri
hodieque in fide Catholica perseverat, nec vllis frangitur aduersariorum in-
sultibus, cum interini tot alie sedes funditus euerse sint. Tu es Petrus &
super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam. Hæc verba quidam ad solum
Christum volunt pertinere, tanquam p̄iacolū sic ea D. Petro accommodare,
& tamen communi omnium & veterum & recentiorum Theologorum sen-
tentia ipsi Petro tribuuntur, vt sic sensus Dominus super eum tanquā Apo-
stolorum caput & principem suam voluisset Ecclesiam aedificare: non quod
sit ipse p̄cipuum Ecclesie fundamentum, quod soli Christo conuenisset
proximum à Christo. Imo non vni Petro tribuitur, vt sit Ecclesie fundamē-
tum, sed etiam ceteris Apostolis. In Apocalypsi sic habes: *Murus ciuita-
tis (de noua Hierusalem loquitur, quā vidit Ioannes descendentem de celo)
habens fundamenta duodecim, & in ipsis duodecim, nomina duodecim Apostolorum.*
Si ergo alij Apostoli fundamenta Ecclesie vocantur, cur nō magis D. Petrus,
qui Apostolis omnibus est excellentior. Quidam ex recentioribus, p̄ceden-
tibus sanē & insignis autor, verba isthæc Christi ad Petrum: *Tu es Petrus &
super hanc petram &c.* ita exponit: Dicit Christus Petro, Tu es Petrus &c. p̄-
inde ac si diceret: Tamen si ego sim natura illa inuolabilis, & firma petra, cui
ecclesiastica inædificata domus aduersus ingruentem vim omnē inconcussa
& stabilis permanet: ego ille lapis angularis, qui totius aedificij vnitatē con-
tineo: ego quoque illud fundamentū, p̄ter quod nemo potest aliud ponere,
& in quo omnis cōstructa aedificatio crescit in templū sanctū in Dño: ego ha-
beam clauē illam Dauid, qui aperio & nemo claudit, claudio & nemo aper-
tici tibi in nihilo minus mecū participatione cōmunia hæc erunt omnia,
quæ mihi sunt naturalia. Nam & tu petra es, super quā inædificata Ecclesia,
nec infernalium potestatum vim pertimescet: tu lapis ecclesiastici aedificij
compaginis vnitatē continet: tu denique fundamentū etiam Ecclesie. Et cetera
quoque dabo clauē regni cælorū, atque eā autoritatē, vt quicquid ligaueris a
solueris in Ecclesia hoc ipsum ratum firmiter habeatur in cælis. Hæc ille.
Et ne quis putet hanc expositionem ex illius cerebro natam, mox graui-
morum, doctissimorumque Patrum sententijs eam probat, quas nos hic p̄-
termittimus. Verū quando nostris temporibus infelices quidam Rom. p̄-
ticipi Ecclesie primatū, quem Dñs Iesus D. Petro tribuit, auferre moluntur,
ea de re Patrum sententijs aliquot producemus vt noriat fideles vnum esse
in Ecclesia Christi vicarium p̄cipuum, eundemque non aliū quā S. Petri
successorē, nempe Romanæ vrbis antistitem. Omnino enim fidelium omnium
nosse inter est pastorem suū Christi vicarium, ne sint sicut oves non habentes
pastorē. Quanta autē mala oriatur, si summus antistes nō agnoscat. D. Cy-
prianus sententia memorabili insinuat. 1. lib. Epistolarū. 3. epistola scribens
in hæc

in hac verba, neq; enim aliunde hæreses oborta sunt: aut nata sunt schismata, quam inde quod sacerdoti Dei non obtemperatur, nec vnus in Ecclesia ad tempus sacerdos, & ad tempus iudex vice Christi cogitatur: ac si secundum magisteria diuina obtemperaret fraternitas vniuersa, nemo aduersum sacerdotum collegium quicquam moueret, nemo post diuinum iudicium, post populi suffragium, post episcoporum consensum iudicem se non iam episcopi, sed Dei faceret. Nemo dissidio vnitatis Christi Ecclesiam scinderet, nemo sibi placens ac tumens seorsum foris nouam hæresim conderet. Hæc D. Cyprianus doctissimus atque sanctissimus martyr & Episcopus. Adducamus nunc sanctorum Patrum non omnia, sed pauca de Rom. præsulibus principatu testimonia. Anacletus Rom. pontifex & martyr scribit his verbis: Sa- cro sancta Roma & Apostolica Ecclesia non ab Apostolis, sed ab ipso Domino & Salvatore nostro primarum obtinuit, sicut B. Petro Apostolo dixit: *Tu es Petrus & super hanc petram edificabo Ecclesiam meam.* In operibus D. Athanasij extat epistola vniuersorum Aegyptiorum Thebæorum ac Lybiorum pontificum ad Felicem Papam, vbi nedum sedem Rom. omnibus antelata constitentur, sed etiam miris efferunt, encomijs, aiuntq; ita à sanctis Patribus in concilio Nicæno definitum. Nos ex illa epistola pauca hic referemus: Similiter & à supradictis Patribus est definitum consonanter, vt si quisquam episcopum aut Metropolitatum aut comprouinciales vel iudices suspectos habuerit, vestram sanctam Romanam interpellet sedem, cui ab ipso Domino potestas ligandi ac speciali est priuilegio super alios concessa. Ipsa enim firmamentum à Deo fixum & immobile percepit. Quoniam ipsam formam vniuersorum titulorum lucidissimam, Dominus noster Iesus Christus constituit. Ipsa enim est sacer vertex & cardo, in quo omnes vertuntur, sustentantur & releuantur, &c. deinde addunt: Tu es (sicut diuinum veraciter testatur eloquium) Petrus, & super fundamentum tuum ecclesie columnæ, id est, episcopi, qui ecclesiam sustinere & proprijs humeris portare debent, tibi sunt confirmata, tibiq; clauis regni cælorum commisit, atq; ligare & solvere potestatiue, quæ in terra & quæ in cælis sunt, promulgauit. Tu prophetarum hæresim, & imperitorum atque omnium infestantium depositor, vt princeps & doctor, caputq; omnium orthodoxorum doctrinæ immaculata fidei existis. Hæc enim tam multi, tam sancti episcopi in Alexandria synodo vna cum gloriosissimo fidei propugnatore Athanasio congregati. Possent hic innumera alia adduci testimonia, sed vitanda prolixitas est.

Porro quod Dominus ait, Porta inferi non præualebunt aduersus eam, de vitijs & erroribus, vel malorum spirituum impugnationibus, aut tyrannorum persecutionibus accipiendum est. Et tibi, inquit, dabo clauis regni cælorum, præ cæteris excellentius: & quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cælis, & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cælis. Ecce omnipotens Deus tantam tribuit homini potestatem, vt quod is definiert, ipse sit in cælis ratum habiturus. Vtinam hæc attenderent, qui summum Pontificem eiusq; excommunicationes penitus nihili pendunt. Sentient olim sentient, quam tremendum, quam terribile sit à Christi vicario tradi satana, vel excommunicationis sententia ligari. Sed quis hæc persuadebit excæcatis peccatoribus? Libet hic in calce adijtere totius sermone Eu-

Cyprianus
Hæreses ori-
ni ex absentia
vel negligenti-
a pastorum.

Anacletus
martyr.

Romane se-
dis priuilegia
& autoritas
quanta.

Matth. 16.

Portæ infe-
rorum qua-
nam intelli-
gantur.

Sathanæ tradi-
à vicario
Christi per
excommuni-
cationem
quam sit ter-
ribile ac ex-
ecrandum.

hhh 4. angelij